

4.9.2014

On rytminmuutoksen aika

KAUPPAKAMARIRYHMÄN TAVOITTEET SEURAAVAN HALLITUKSEN OHJELMAAN

Kauppakamariryhmän mielestä hallitusohjelman pitää olla lyhyt dokumentti, joka keskittyy Suomen tulevaisuuden kannalta tärkeisiin suuriin kysymyksiin ja jättää hallituksen vastuulle sen, miten muuttuviin tilanteisiin tulee reagoida. Esitämme omat tavoitteemme samassa hengessä.

Suomen hallitus on pyrkinyt selviytymään pitkään jatkuneesta taantumasta ottamalla lisää velkaa ja kiristämällä verotusta. Tämä tie on nyt kuljettu loppuun. Kasvua ei saada aikaan veroja nostamalla eikä kestävyysvaje poistu lisävelalla. On vaihdettava suuntaa ja muutettava rytmiä.

Tarvitaan jämäkkä ja uskottava ohjelma, jonka avulla luodaan myönteinen toimintaympäristö Suomessa toimiville yrityksille. Tällaiseen ohjelmaan tulee kuulua ainakin: kasvua tukeva verotus, tiukka säästöohjelma, julkisen palvelutuotannon avaaminen yksityisille yrityksille, valtionhallinnon uudistus konserniohjauksen suuntaan sekä veroasteen ja erityisesti työn verotuksen kääntäminen laskuun.

1. Pienempi julkinen sektori

Julkisten menojen BKT-suhde 50 prosenttiin.

Euromaille julkisten menojen suhde BKT:hen on keskimäärin alle 50 prosenttia. Myös Ruotsissa suhde on alle 50 prosenttia. Euroalueen ulkopuolisissa teollisuusmaissa suhde on huomattavasti alempi. Suomessa suhdeluku lähestyy 58 prosenttia, mikä on EU:n suurimpia. Suhde on palautettava alle 50 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.

On luonnollista, että julkiset menot kasvavat kriisiin aikana. Yhtä luonnollista on, että kriisin jälkeen suhdeluku pitää nopeasti palauttaa kestävälle tolalle.

Julkisten menojen BKT-suhteen palauttaminen alle 50 prosenttiin vaatii kolmea asiaa: yksityisen sektorin kasvua, tuottavuuden parantamista erityisesti julkisissa palveluissa sekä tiukkaa kulukuria julkisissa menoissa.

Tässä ohjelmassa kasvua haetaan kannustavalla verotuksella, paremmalla liikenneinfraalla, hallinnollisen taakan vähentämisellä ja lupaprosessien nopeuttamisella. Myös muita keinoja tarvitaan. Julkisten palveluiden tuottavuuden nostossa keskeisessä asemassa ovat digitalisaation hyödyntäminen ja oikein toteutettu sote-uudistus.

Julkiset ja yksityiset palvelut samalle viivalle

Sote-uudistus on toimeenpantava niin, että suomalaiset saavat tulevaisuudessa Ruotsin ja useiden muiden länsimaiden tapaan itse valita käyttämiensä sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajan. Tuottavuus kasvaa siitä, että julkiset ja yksityiset palvelujen tuottajat kilpailevat samoilla ehdoilla siitä, kuka on kustannustehokkain palveluiden tuottaja. Tällä hetkellä julkisten palveluiden ostoista 27 prosenttia kohdistuu yksityiselle sektorille. Suhdeluku on aivan liian matala. Kauppakamarien mielestä yksityisen sektorin osuus julkisesta palvelutuotannosta tulisi olla noin 40 prosenttia vuoteen 2020 mennessä.

2. Verotus tukemaan kasvua

Veroaste on käännettävä selvään laskuun.

Seuraavan vaalikauden aikana veroaste on käännettävä selvään laskuun. Veronkorotukset lamaannuttavat osaltaan talouskasvua ja johtavat työpaikkojen vähenemiseen. Valtiontalouden tasapainottamista ei voi jatkaa veronkorotuksilla. Veropolitiikan tulee olla kasvua ja työllisyyttä tukevaa, jotta veropohja laajenee. Kasvun kannalta erityisen haitallisia veroja ovat työn ja yrittämisen verot sekä transaktioverot.

Kuluneella vaalikaudella verotus on kiristynyt ansiotuloverotuksen ja pääomatuloverotuksen lisäksi erityisesti kulutusverotuksen puolella. Veronkorotuksiin ei ole enää varaa, vaan velkaantumisongelmaa on ratkottava muilla keinoilla.

Työn verotusta on kevennettävä

Työn verotusta on alennettava ja alennus on kohdistettava rajaveroasteisiin siten, että ylin rajaveroaste alenee 50 prosenttiin. Muutos voidaan tehdä asteittain.

Hallituskauden aikana on keskityttävä ennen kaikkea työn verotuksen alentamiseen. Rajaveroasteet ovat Suomessa korkeita jo matalilla tulotasoilla. Niiden alentaminen lisää kannustimia työn vastaanottoon ja lisätyön tekemiseen. Kevyempi ansiotuloverotus parantaa kannustimia kouluttautumiseen ja uralla etenemiseen ja nostaa siten tuottavuutta. Näin vahvistettaisiin ansiotuloverotuksen veropohjaa ja turvattaisiin yhteiskunnan rahoituspohjaa. Ylimmän rajaveroasteen alentaminen pienentäisi myös tulonmuuntoon liittyviä ongelmia ja tekisi Suomesta houkuttelevamman paikan ulkomaisille osaajille ja yrityksille.

Yritysverotuksen kilpailukyky säilytettävä

Yritysverotuksen kilpailukyky on säilytettävä. Muiden maiden tilannetta on seurattava hallituskauden aikana ja pidettävä huoli siitä, että yhteisöverokannan kilpailukykyä ei menetetä. Verojärjestelmän on muutenkin tuettava yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi verosopimusverkoston laajentamista. Verojärjestelmän toimivuudesta ja ajantasaisuudesta on pidettävä huolta jatkuvasti. Tulolähdejaosta on luovuttava ainakin osakeyhtiöiden kohdalla.

Verojärjestelmään on palautettava vakaus ja ennustettavuus. Muutosten on oltava harkittuja ja hyvin valmisteltuja ja lainsäädännön pysyvää. Epävarma toimintaympäristö haittaa päätöksentekoa, investointien tekemistä ja uuden liiketoiminnan aloittamista.

Perintöverotus ei saa olla esteenä sukupolvenvaihdosten toteuttamiselle. Korotettuja verokantoja tulee kohtuullistaa ja maksuaikaa pidentää. On varmistettava, että henkilöyhtiöiden ja ammatinharjoittajien verotus on sellaisella tasolla, että ne ovat todellinen vaihtoehto osakeyhtiönä toimimiselle.

3. Sääntely hyvä, ylisääntely paha

Hallitusohjelmassa on sitouduttava yritysten hallinnollisen taakan keventämiseen sekä kaavoitus-, lupa- ja valitusprosessien nopeuttamiseen. Yhden luukun periaate on toteutettava.

Yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseen tähtäävä hallintoneuvoston toimintaohjelma päättyi tuloksettomana vuonna 2012. Yrityksillä on miljardiluokan investoinnit jäissä toimimattomien kaavoitus- ja lupakäytäntöjen vuoksi. On aika korjata tilanne.

Vähemmän mutta parempaa sääntelyä

Hallinnollisen taakan keventäminen ja ylisääntelyn torjunta edellyttää seuraavia toimia:

Lainvalmisteluun on saatava *konsernijohto*, jotta lakihankkeiden tarpeellisuus ja oikeasuhtaisuus tulisi harkituksi laajemmin kuin yhden ministeriön tai sen yksikön näkökulmasta. *Yritysvaikutusten arvioinnin* on saatava suurempi painoarvo jatkossa. (Tällä hetkellä yritysvaikutuksen arvio kattaa kuusi promillea hallituksen esitysten sisällöstä.) Lakihankkeille on saatava myös *takuukorjausmekanismi*, jossa uusien lakien toimivuus ja tarpeellisuus arvioitaisiin uudestaan esimerkiksi vuoden tai kahden kuluttua lain voimaantulosta. Yrityksiltä vaadittavien raporttien määrää on vähennettävä.

Valtioneuvoston on luovuttava peruslinjastaan kannattaa kaikkia Euroopan komission esityksiä automaattisesti. Kannanmuodostuksen on tapahduttava tapauskohtaisesti Suomen edun mukaisesti, jossa tavoitteena on teollisuuden toimintaedellytysten turvaaminen Suomessa. EU-sääntelyn kansallisessa täytäntöönpanossa ei saa säätää Suomi-lisää. Suomalaisten yritysten on voitava toimia yhtäläisillä edellytyksillä kilpailijamaiden yritysten kanssa.

Kaikkeen säädösvalmisteluun tulee kuulua arviointi siitä, onko viranomaissääntely tarpeen vai olisiko itsesääntely sopiva ja riittävä ratkaisu.

Kauppojen aukioloajat tulee vapauttaa.

Rakentamisen ja kaavoituksen byrokratiaa purettava

Ylettömän yksityiskohtaisista rakentamismääräyksistä on luovuttava ja rakennusliikkeiden on saatava rakentaa ostajien haluamia asuntoja. Kunnat on pakotettava kaavoittamaan riittävästi tonttimaata.

Rakennus- ja ympäristölupien käsittelylle on säädettävä maksimiaika. Enimmäiskäsittelyajan tulisi olla kolme kuukautta pienille hankkeille ja yhdeksän kuukautta laajoille hankkeille. Vaikutukseltaan poikkeuksellisen merkittävien hankkeiden osalta voitaisiin käyttää yli yhdeksän kuukauden enimmäisaikaa.

Valitusprosessien hitauteen on puututtava. Keinoja siihen ovat valitusoikeuksien rajaaminen, valitusmaksun periminen, (palautus, jos valitus menestyy), viranomaisten keskinäisten valitusten kieltäminen ja maksimikäsittelyajan säätäminen valituksille.

Pörssiä ei saa säännellä hengiltä

Pörssiyhtiöiden sääntelystä on tullut yhtä yksityiskohtaisempaa. Ylisääntely on merkittävä syy Helsingin pörssin näivettymiskierteelle. Pörssisääntelyä on kevennettävä sekä Suomen että EU:n tasolla erityisesti raportointivelvoitteiden osalta. Suomen on vaikutettava siihen, että vireillä oleva osakkeenomistajien oikeuksia koskevan direktiivin muutos on kohtuullinen, eikä vie yrityksen tavanomaista liiketoimintaa ja laajoja raportteja yhtiökokouksen käsiteltäväksi. Pörssiyhtiöiden hallituskokoukset kuuluvat osakkeenomistajien päätettäväksi, ei lainsäätäjälle. EU:sta peräisin olevaan pörssisääntelyyn ei saa säätää Suomi-lisää.

4. Liikenneinfrastruktuurilla parempaa kilpailukykyä Suomelle

Liikenteen infrastruktuuri voidaan saada parempaan kuntoon ilman että valtion tarvitsee ottaa lisää velkaa.

Liikennepolitiikan tulee perustua selkeisiin palvelukriteereihin ja pitkäjänteiseen päätöksentekoon. Rahoitus tarvittaviin investointeihin saadaan paremmalla taseiden hallinnalla ja aktiivisemmalla omistajapolitiikalla valtion omistamissa infrayhtiöissä.

Palvelukriteerit käyttöön

Hallituksen tulee määritellä infrastruktuurille mitattavat palvelukriteerit, joihin sitoudutaan palvelulupauksella. Keskeistä palvelukriteereissä on, miten saadaan tuotteet turvallisesti, nopeasti ja häiriöttömästi sekä kustannustehokkaasti satamiin ja ilman väylämaksuja maailmalle. Nopeustavoite on 70 km/h keskinopeus tuotannosta satamaan ja rautateillä lisäksi 25 tonnin akselipaino. Tämä edellyttää tie-infralta 100 km/h nopeustasoa, riittävää kapasiteettia ja kuntoa vuoden jokaisena päivänä.

Rahoitus laiskoista taseista

Valtion tulee rahoittaa tarvittavat liikenneinvestoinnit ottamalla käyttöön omistamiensa infrayhtiöiden ylisuuret taseet. Kun samalla luovutaan tarpeettomista (ei-strategisista) valtion

omistuksista, voidaan infrakriteereitten mukainen liikenteen taso saavuttaa valtion velkaantumatta euroakaan. Näin saatava rahoitusta on jo lyhyelläkin aikavälillä (1–2 v.) yhteensä yli miljardi euroa ja 2–5 vuodessa jopa 5 miljardia euroa.

Työssäkäyntialueet toimiviksi

Väylästä ja liikennetarkkaisuun on tuettava ihmisten sujuvaa, turvallista ja joustavaa liikkumista. Riittävän isot, toimivat työssäkäyntialueet turvaavat tekijät ja innovaatiot työmarkkinoille. Modernin älykkään joukkoliikenteen kehittämistä on oleellisesti nopeutettava niin, että työssäkäyntialueista muodostuu toimivia liikenteellisiä kokonaisuuksia.

Suorat lentoyhteydet varmistettava

Kaikkialta Suomen talousalueilta tulee olla hyvin toimivat lentoyhteydet kansainvälisille markkinoille. Helsinki-Vantaan merkitys on tässä suhteessa suuri. Sen tarjoamat suorat kansainväliset yhteydet Aasiaan ja muualle maailmaan ovat yritysten kannalta keskeisiä. Ne mahdollistavat sen, että kaikkialta Suomesta on pääsy esimerkiksi Aasian markkinoille kymmenessä tunnissa joka päivä, ja samanaamaiset yhteydet kaikille Euroopan talousalueille.

Helsingin lentoaseman kansainvälisen hub-aseman vahvistaminen ei ole ristiriidassa muiden keskeisten suomalaisten lentokenttien kehittämisen kanssa. Myös muiden lentokenttien tulee palvella kansainvälisiä yhteyksiä Open Skies -periaattella.

Keskeisten pääväylien tulee yhdistää koko Suomi

On varmistettava, että hyvin toimivat pääväylät yhdistävät koko Suomen. (Kts. Suomi tarvitsee vetävät väylät, KauppaKamarien selvitys 2.3.2011.) Niiden on oltava 4G-verkon piirissä. EU:n osarahoittamat TEN-verkot ovat keskeinen osa tätä verkkoa. On varmistettava, että yhteydet talousalueiden ja niiden vientisatamien välillä täyttävät kauppaKamarien ehdottamat palvelukriteerit. Esimerkiksi länsirannikon talousalueita yhdistävä väylä ja Itä-Suomen vastaavalla tavalla yhdistävä väylä on parannettava esitettyjen infrakriteerien mukaisiksi.

Päätöksentekoon pitkäjänteisyyttä ja hyvin valittuja kilpailukykyhankkeita

Keskeiset liikenteen strategiset ja hankeasiat tulisi ratkaista valtioneuvoston yleisistunnossa ja valmisteltava talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Päätöksentekoon tulee ottaa pitkä ajanjakso, joka ei rajaudu budjettivuoteen eikä hallituskauteen. Keskeinen pitkän aikavälin strateginen hanke on arktisten yhteyksien suunnittelu, joka on toteutettava yhdessä pohjoisten rajanaapurien kesken.

Liikennepoliittinen päätöksenteko olisi valtioneuvostossa kytkettävä osaksi elinkeino- ja maankäyttöasioita sekä talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjauksia. Kapean sektorihallinnon aika on ohi. Liikennepoliitikassa ei tule päättää toteutettavaksi asioita, joiden tavoite kilpailukykyvaikutusten osalta ei ole selvä, joita ei ole riittävästi suunniteltu, arvioitu tai vertailtu eikä kustannuksia laskettu. Näin vältetään hukkaamasta resursseja, joita kipeästi tarvitaan valittaviin tärkeisiin kilpailukykyhankkeisiin.

5. Energiaomavaraisuutta on nostettava

Suomen energiaomavaraisuutta ja -huoltovarmuutta on parannettava ja kotimaisia energiamuotoja tulee hyödyntää aiempaa enemmän. Tukipolitiikasta on siirryttävä kohti markkinaehtoista energiapolitiikkaa.

Energiainvestointeihin tarvittavien lupien käsittelyaikoja tulee lyhentää, yhdenmukaistaa ja hallinnollista taakkaa keventää. Uusien turvetuotantoalueiden ja tuulivoimainvestointien lupamenettelyä on vauhditettava.

Energiatuotannon tulee tapahtua pääasiassa markkinaehtoisesti ja samoilla edellytyksillä maan eri osissa. Investoinnit markkinaehtoiseen tuotantoon on turvattava. Euroopan on energiapolitiikassaan pyrittävä eroon päällekkäisistä ja ristiriitaisista ohjaukeinoista ja keskittyttävä päästöjen vähentämiseen. Energiapolitiikassa on myös turvattava yhteiskunnan ja yritysten kilpailukyky.

Energiatukien tulee olla määräaikaisia ja laskevia. Turpeen haittaverosta on syytä luopua. Tavoitteena tulee olla monipuolinen ja kilpailukykyinen, kotimaisiin energialähteisiin nojaava energian tuotanto. Teknologisilla ratkaisuilla kuten cleantechin hyödyntämisellä on mahdollista nostaa kotimaista energiatuotantoa ympäristöä rasittamatta.

Turpeen merkitys on keskeinen kaukolämmössä ja yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa ja samalla se mahdollistaa metsäteollisuudessa puun ympäristöystävällisemmän hyödyntämisen. Turpeen ja metsäjätteen energiakäyttö on turvattava jatkossakin ympäristövaikutukset huomioon ottaen. Ydinvoimalisäkapasiteetti välttämätöntä.

Maa- ja metsätalouden sekä yhdyskuntien jätteitä hyödyntävässä bioenergiatuotannossa on tulevaisuudessa kasvupotentiaalia. Bioenergian hyödyntämistä on lisättävä määrätietoisella, hallitulla ja kestäväällä tavalla.

Hallituksen on vahvistettava kotimaisten polttoaineiden asemaa kansallisilla toimilla ja EU-tason edunvalvonnalla. Energiaomavaraisuuden nostaminen vahvistaa kauppatasetta.

Energiaa koskeissa päätöksissä on nykyistä paremmin arvioitava yritysvaikutuksia ja vaikutuksia energiamarkkinoihin. Energiapolitiikan tulee olla ennakoitavaa ja johdonmukaista ja poliittisten päätösten pitkäaikaisesti sitovia, jotta yritykset uskaltavat tehdä mittavia investointeja.

6. Työelämän osaamistarpeet koulutuksen perustaksi

Ammatillista koulutusta ja ammattikorkeakoulutusta on uudistettava lähtökohtina työelämän osaamistarpeisiin vastaaminen ja koulutuksen läpäisyasteen parantaminen. Ulkomaisen työvoiman kiinnittäminen suomalaiseen työelämään on vahvistettava.

Ammatillisen koulutuksen työelämälähtöisyyttä on lisättävä

Suomessa toimiala- ja ammattirakenteiden muutoksiin tulee vastata koulutustarjontaa kehittämällä. Ammatillisessa koulutuksessa tulee varmistaa nuorten ikäluokkaa ja työelämän kysyntää

vastaavien aloituspaikkojen riittävä määrä. Oppisopimuskoulutus on tehokas työelämälähtöinen koulutusmuoto. Nuorten oppisopimuksia yrityksissä voidaan lisätä käynnistämällä erityisesti nuorille suunnattu oppisopimusmalli, joka ei edellytä työsopimusta. Ammatillisessa koulutuksessa tulee ottaa käyttöön mahdollisuus tutkinnon suorittamiseen kahdessa vuodessa niin, että jatko-opintokelpoisuus hankitaan myöhemmin.

Koulutuksen järjestäjäverkkoa ja osaamisen ennakointia on kehitettävä

Ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkkoa tulee tiivistää nykyisestä 189 koulutuksen järjestäjästä siten, että järjestäjäverkko koostuu monialaisista tai erikoistuneista koulutuksen järjestäjistä, jotka talous- ja laatuksiteereillä mitaten toimivat tehokkaasti.

Osaamistarpeiden ennakoinnissa on lisättävä alueen työelämän ja yritysten mahdollisuutta vaikuttaa koulutuksen suuntaamiseen ja sisältöihin. Ennakoinnin tulee perustua määrällisten 5-vuotissuunnitelmien sijaan jatkuvaan yritysten ja alueen koulutuksen järjestäjien yhteistyöhön työssäkäyntialueilla.

Työperäistä maahanmuuttoa tulee edistää

Maahanmuutto on yksi keino vahvistaa kansantalouksien kilpailukykyä ja varmistaa osaavan työvoiman saatavuutta. Suomessa tarvitaan ohjelma, jolla Suomesta tulee entistä houkuttelevampi kohdemaamme ammatti- ja huippuosaajille. Ulkomaisen työvoiman saatavuusharkinnasta on luovuttava. Suomalaisissa korkeakouluissa opiskelee 20 000 kansainvälistä tutkinto-opiskelijaa. Tämän ryhmän kiinnittymistä suomalaiseen työelämään on vahvistettava. Korkeakouluille on annettava mahdollisuus periä EU/ETA-maiden ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta lukukausimaksuja.

Koulujen kesäloma-aikoja pitää siirtää

On selvítettävä koulujen kesälomien alkamis- ja päättämisaikojen porrastamista tai siirtämistä myöhemmäksi.